

Sygn. akt I ACa 560/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Wiceprezes SA Jacek Gołaczyński (spr.)
Sędziowie:	SSA Ewa Głowacka SSA Lidia Mazurkiewicz - Morgut
Protokolant:	Małgorzata Kurek

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2014 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **Centrum (...) Spółki z o.o.**
w K.

przeciwko **Gminie K.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze

z dnia 25 lutego 2014 r. sygn. akt I C 1186/13

- zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala i zasądza od powoda na rzecz pozwanej 7.200 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za pierwszą instancję;**
- zasądza od powoda na rzecz pozwanej 28.073 złote tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 r., sygn. akt I C 1186/13, Sąd Okręgowy w J. I Wydział Cywilny w pkt I zasądził od pozwanej Gminy K.

na rzecz powoda Centrum (...) sp. z o.o. w K. kwotę 453 458,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26.09.2013 roku do dnia zapłaty,

w pkt II oddalił dalej idące powództwo, w pkt III zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów kwotę 22 210,00 zł, w tym zastępstwa procesowego kwotę 2 880,00 zł.

W uzasadnieniu Sąd I instancji wskazał, że zasadniczą kwestią sporną było istnienie między stronami stosunku obligacyjnego w postaci porozumienia z dnia 10 września 2008 r., z którego Centrum (...) sp. z o.o.

w K. wywodziło swoje żądanie, a także istnienie szkody wyrządzonej niemożnością wykonywania przez spółkę działalności gospodarczej w związku

z prowadzonymi robotami budowlanymi. W ocenie Sądu obydwie strony wywodziły

z postanowień porozumienia skutki prawne i obydwie uważały porozumienie

za wiążące. Sąd Okręgowy ustalił, że powodowi przysługiwało uprawnienie wobec pozwanego do żądania odszkodowania w postaci utraconego dochodu za okres

od 1 kwietnia 2012 r. do 31 października 2012 r. oraz miesiąc kwiecień 2013 r. Zgodnie z pkt 6 zdanie drugie i trzecie porozumienia podstawą określenia odszkodowania za każdy miesiąc braku możliwości korzystania z nieruchomości wskutek wykonywanych prac budowlanych, był dochód w tym miesiącu za rok poprzedni wobec roku, w którym prace były prowadzone. Sąd wskazał, że strona pozwana wbrew postanowieniom umowy i wobec zajęcia nieruchomości na potrzeby prowadzonych robót budowlanych nie wypłaciła powodowej spółce należnej jej sumy odszkodowania. Jednocześnie Sąd I instancji wskazał, że wbrew stanowisku powoda, którego jako przedsiębiorcę obciążał obowiązek zachowania wyższej staranności, podstawy rozliczeń w omawianym zakresie nie mógł stanowić przychód spółki wg rozliczenia kasy fiskalnej. Przy obliczeniu odszkodowania należnego powodowej spółce Sąd nie mógł także skorzystać z wyliczeń przedstawionych przez stronę powodową w pismach adresowanych do Gminy K. z dnia 21 marca 2011 r.

i z dnia 24 lutego 2012 r., które dotyczyły przychodów, a nie dochodów. Jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, strona powodowa nie wykazała ponadto,

jakie przychody, ani jakie dochody w poszczególnych miesiącach utraciła

z tytułu robót budowlanych na terenie letniego toru saneczkowego (...),

nie wykazała również wysokości dochodów w poszczególnych miesiącach 2011 r. Wobec niemożliwości ścisłego ustalenia szkody na podstawie materiału dowodowego przedstawionego przez stronę powodową, Sąd ustalił na podstawie art. 322 k.p.c. łączną sumę odszkodowania na kwotę 453 458,80 zł, co przesądziło o oddaleniu żądania pozwu w pozostałym zakresie. Podstawę orzeczenia w przedmiocie odsetek ustawowych stanowił art. 481 § 1 k.c. w zw. art. 455 k.c.

Strona pozwana nie zgodziła się z powyższym orzeczeniem i wniosła od niego apelację, zarzucając mu:

1. wpływające na treść zaskarżonego wyroku naruszenie prawa procesowego,

a to:

- art. 322 k.p.c. przez zastosowanie tego przepisu w niniejszej sprawie, jakkolwiek nie zaistniały przesłanki przewidziane w jego dyspozycji;
- art. 229 k.p.c. przez potraktowanie oświadczenia zawartego w piśmie pozwanej z dnia 14 marca 2012 r. jako przyznania w toku procesu okoliczności faktycznej, pomimo że powództwo w niniejszej sprawie wytoczono w dniu 5 sierpnia 2013 r.;

2. obrazę art. 127 § 1 pkt 2 k.c. przez potraktowanie oświadczenia zawartego

w piśmie pozwanej z dnia 14 marca 2012 r. jako uznania długu w rozumieniu tego przepisu, jakkolwiek wspomniane pismo zostało sporządzone przed powstaniem jakiegokolwiek szkody w majątku powoda;

3. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału, wynikającą z wybiórczej analizy dowodów, w wyniku której Sąd przyjął, iż w następstwie ośmiomiesięcznej niemożności korzystania ze stoku w 2012 r. powód utracił – wyliczony w oparciu o dane z 2011 r. – dochód w wysokości 453.458,80 zł, podczas gdy dochód osiągnięty przez powoda z całej jego działalności na przestrzeni 2011 r. wyniósł 277.725,75 zł.

Wskazując na powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda

na rzecz pozwanego kosztów procesu za obydwie instancje.

W uzasadnieniu apelacji strona pozwana podniosła, że powód, będąc spółką prawa handlowego, zarówno w chwili wytaczania powództwa jak i przez cały czas trwania procesu w niniejszej sprawie, posiadał szczegółową wiedzę o dochodach osiąganych przez niego w poszczególnych miesiącach 2011 r., którą jednak zataił, podobnie jak posiadane w tej mierze dowody w postaci comiesięcznych deklaracji podatkowych, co jest niezgodne z nałożonymi na strony postępowania wymogami wynikającymi z art. 3 k.p.c. Zdaniem pozwanego w tej sytuacji brak było podstaw do zastosowania art. 322 k.p.c., ponieważ przewidziana w nim niemożność udowodnienia wysokości dochodzonego roszczenia powinna mieć charakter obiektywny. Ponadto strona pozwana uznała za bezzasadne przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że jej pismo z dnia 14 marca 2012 r. stanowiło „uznanie roszczenia”, a równocześnie przyznanie okoliczności faktycznych w rozumieniu art. 229 k.p.c.,

jako że Sąd w ogóle nie badał okoliczności objętych tym „uznaniem”. Przedmiotowe pismo sporządzone zostało w dniu 14 marca 2012 r., natomiast szkoda w mieniu powoda, objęta odpowiedzialnością pozwanej, mogła powstać najwcześniej w dniu

1 kwietnia 2012 r., bowiem od tej daty zaczął działać zapis pkt 6 porozumienia zawartego między stronami w dniu 10 września 2008 r. Jak wskazała strona pozwana, uznanie długu w skonkretyzowanej wysokości nastąpić może wyłącznie

w stosunku do długu już istniejącego, nie zaś w stosunku do długu, który może dopiero powstać w przyszłości.

Strona powodowa złożyła odpowiedź na apelację, w której wniosła o oddalenie apelacji pozwanego i zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania

za II instancję. W uzasadnieniu powód wskazał, że nie są zasadne zarzuty apelacji,

w szczególności dotyczące niewłaściwego zastosowania przepisów art. 322 k.p.c. oraz braku związania stron stanowiskiem pozwanego wyrażonym w jego piśmie

z dnia 14 maja 2012 r. co do obowiązku zapłaty kwoty 400.000 złotych z tytułu odszkodowania/rekompensaty za miesiące od kwietnia do lipca 2012 r. Skoro strona powodowa nie odrzuciła stanowiska pozwanego w tym zakresie, to tę część należy przyjąć za uzgodnioną. Ponadto powód podniósł, że podawane przez niego wielkości przychodów odnoszących się do stoku (...) pochodziły z zapisów kasy

fiskalnej i są prawdziwe. Co więcej, w związku ze zmianą przepisów podatkowych

już od kilku lat strona powodowa nie ma obowiązku składania comiesięcznych deklaracji podatkowych CIT dotyczących zaliczek na podatek dochodowy.

Jak stwierdzono w uzasadnieniu, treść porozumienia z 10 września 2008 r. odnosi

się wprost i tylko do budowy w obrębie stoku (...) i wyłączenia tego stoku

z działalności prowadzonej przez powoda, zatem nie ma żadnych powodów, aby zapis pkt 6 traktować w ten sposób, że dotyczy on działalności strony powodowej jako całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Zarzuty apelacji należy uznać za w pełni uzasadnione. W szczególności podkreślenia wymaga, że powód nie wykazał dochodzonego roszczenia

o naprawienie szkody w postaci utraconych korzyści. Na gruncie stanu faktycznego sprawy, zgodnie z pkt 6 zawartego przez strony porozumienia z 10 września 2008 r., kryterium określenia odszkodowania za każdy miesiąc braku możliwości korzystania

z przedmiotowej nieruchomości przez stronę powodową stanowił dochód osiągnięty

w tym miesiącu za rok poprzedni wobec roku, w którym prowadzone były roboty budowlane. Tymczasem powód, uzasadniając swoje żądanie, zamiast na dane dotyczące dochodów – powołał się na wysokość osiągniętych przez niego w 2011 r. przychodów wg rozliczenia kasy fiskalnej. Prawidłowe są ustalenia dokonane w tym zakresie przez Sąd Okręgowy, który w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wyraźnie stwierdził, że nie można podzielić stanowiska powoda (będącego przedsiębiorcą,

a zatem zobowiązanego do zachowania wyższej staranności zgodnie

z art. 355 § 2 k.c.), że podstawą rozliczeń miał być przychód spółki oparty na rozliczeniu kasy fiskalnej (s. 11 uzasadnienia) Na mocy art. 6 k.c. w zw.

z art. 232 k.p.c. ciężar dowodu w przedmiocie wykazania istnienia oraz wysokości roszczenia spoczywał na stronie powodowej, jednak wskazane okoliczności

nie zostały udowodnione, chociaż obiektywnie istniała taka możliwość, skoro powód jako przedsiębiorca – spółka prawa handlowego dysponował przecież środkami dowodowymi dokumentującymi jego dochód uzyskany w podanym okresie.

Brak było wobec tego podstaw do zastosowania w sprawie art. 322 k.p.c. Przepis ten, odnoszący się do określonej kategorii spraw, w tym spraw o naprawienie szkody, statuuje odstępstwo od zasady, że nie tylko istnienie roszczenia, ale także jego wysokość powinna być wykazana w procesie. Zastosowanie art. 322 k.p.c. dopuszczalne jest jedynie w przypadku, gdy udowodnienie wysokości roszczenia może być niemożliwe lub bardzo utrudnione. Chodzi tu o sytuację, w której powód wyczerpał dostępne i znane mu środki dowodowe i nie zachodzi też ewentualność dopuszczenia dowodu z inicjatywy sądu na podstawie art. 232 k.p.c., a mimo

to wysokość żądania pozostaje nieudowodniona (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 1976 r., I CR 954/75, LEX nr 7795; Komentarz do art. 322 k.p.c., [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1-366, wyd. II, pod red. H. Doleckiego, T. Wiśniewskiego, LEX 2013, teza 3). Niemożność udowodnienia wysokości żądania może wynikać z braku wiedzy powoda o faktach rzutujących

na rozmiar jego roszczenia, jak również nieistnienia dowodu albo braku wiedzy powoda o jego istnieniu. Z kolei nadmierne utrudnienie ścisłego udowodnienia wysokości żądania występuje wtedy, gdy dotarcie do znanych środków dowodowych napotyka przeszkody ze względu na miejsce pobytu świadków czy nawet z uwagi na długotrwałość postępowania umożliwiającego dotarcie do dowodów objętych tajemnicą państwową (zob. Komentarz do art. 322 k.p.c., [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1-366, wyd. II, pod red. H. Doleckiego, T. Wiśniewskiego, LEX 2013, teza 4 oraz przywołana tam literatura).

Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię art. 322 k.p.c., nie sposób uznać, że przewidziane w nim warunki zostały spełnione w rozpatrywanej sprawie.

Jak już wskazano, strona powodowa nie przedstawiła odpowiednich środków dowodowych w celu wykazania prawdziwości twierdzeń o faktach, z których wywodziła skutki prawne, mimo że miała do nich dostęp. Nie jest przekonująca argumentacja przytoczona przez powoda w odpowiedzi na apelację, jakoby nie było możliwości oddzielenia dochodów rozumianych jako różnica pomiędzy przychodami

a kosztami pochodzących wyłącznie ze stoku (...) oraz dla całej działalności spółki. Z porozumienia, które obie strony uznały za wiążące, jednoznacznie wynikało bowiem, że podstawą ustalenia odszkodowania miał być dochód, nie zaś przychód osiągnięty przez powodową spółkę w danym miesiącu w roku poprzednim.

Tym samym Sąd I instancji niezasadnie oparł zawarte w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięcie na art. 322 k.p.c. i dokonał na tej podstawie nieprawidłowych ustaleń faktycznych.

Słuszny jest również sformułowany w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 229 k.p.c. i art. 127 § 1 pkt 2 k.c. w związku z błędną oceną charakteru prawnego oświadczenia zawartego w piśmie strony pozwanej z 14 marca 2012 r. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko pozwanej w tej kwestii przedstawione w uzasadnieniu apelacji.

W świetle przytoczonych powyżej okoliczności, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzeczono jak na wstępie. Orzeczenie o kosztach postępowania oparto o przepis art. 98 k.p.c.

KP